

har det arbeidet under meget trykkende Forhold. Vi skulle sælge vore Produkter under Frihandelsprincippet og kunne ikke faae Mere for dem, end der bydes paa Verdensmarkedet. Vi skulle kjøbe de Redskaber, vi bruge, og svare Told og Afgifter af dem; vi skulle svare uhyre store Summer, ja Millioner til Understøttelse af vore Fabriker og i det Hele taget skulle vi, saasnart vi skulle drive et Landbrug intensjvt og med Kraft, betale store Afgifter, hvorhen vi vende og dreie os; vore Voksredskaber og i det Hele taget Alt, hvad vi bruge for at drive Landbruget, skulle vi betale uhyre Afgifter af, men der bydes os ikke Mere paa Verdensmarkedet, end der bydes andre Lande. Vi have saaledes arbeidet under meget trykkende Forhold. Det er særlig dette, vi skulle have forandret; det er særlig i den Retning, jeg tror, vi skulle gaa. Kunne vi gjøre Noget for at faae Slaet af paa de indirekte Statter og blive fri for de trykkende Afgifter, tror jeg nok, at den danske Jord kan bære nogen Afgift. Men jeg tror, det er godt, vi komme til at tale om disse Forhold, for jeg tror i det Hele taget, der er nogen Misforstaaelse til Stede angaaende Landbrugets Stilling. Jeg læste i et Referat fra den forrige Rigsdagssamling, at det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgtreds (Scharling), som jo i sin borgerlige Stilling er Professor i Nationaløkonomi, har udtalt, at vi vare nødte til at hjælpe Storindustrien eller Fabriksvirksomheden her i Landet, da Landbruget ikke kan føde de danske Borgere. Det er en stor Misforstaaelse. Det danske Landbrug er i Stand til at føde 2, 3 Gange saa mange Indbyggere, som der er i Danmark. Det er en feil Opfattelse, at Landbruget ikke kan føde den nuværende Befolkning, og at der skal kunstige Historier til. Det er saa meget uheldigere, naar dette netop kommer fra en Professor i Nationaløkonomi som det saa faaer et saadant Stempel paa sig, at man skulle tro, det var sandt. Men det er ikke sandt, og vi bygge paa en hel stor Usandhed, naar vi tro, at det er nødvendigt at svare store Understøttelser til Fabriker og anden o: kunstig Industri, fordi man tror, at Landbruget ikke kan føde det danske Folk. De ærede Herrer, der ere fra Sjælland, ville navnlig vide, at der ligger store Stræninger der, som kunde blive til hyppelig Jord, naar man blot vilde tage fat paa at opdyrke den. Vi have 15—20 Aaendratmil, der ligge hen som Høimoje, som kunde blive hyppelig Jord og frembringe mange Produkter. Kunde vi kun faae Kanaler og Jernbaner, kunde vi producere

meget Mere, og det er dog det, det gjælder om, at kunne komme til at producere noget Mere. Det, vi udføre fra Danmark, er jo navnlig Smør, Flæsk, Æg og Havesager, altsaa Landbrugsprodukter, og det gjælder altsaa om, at vi kunne faa lagt Vægt paa at producere noget Mere af den Slags. De Lettelser, vi særlig skulle have, ere, at vi skulle blive frie for alle de trykkende Byrder, som vi have af de indirekte Statter, og at vi kunne faa en let og hurtig Forbindelse ved Jernbaner og Dampstibe. Jeg er glad ved, naar den ærede Ordfører sagde, at vi skulle have Jernbaner ud til de Ægne, hvor der er Trang dertil, hvor vi have 6—8 Mil til Jernbanen. Saalænge man ikke faaer en Jernbane derud, kan man ikke drage den fulde Nytte af Jorden, og det gjælder om at drage Nytte af hver Plet dansk Jord. Hvis vi ikke kunne det, kan det ikke komme til at se bedre ud, og vi kunne ikke komme til at føde flere Menneſter. Naar vi ikke kunne det, er det ikke, fordi vi ere for mange Folk, men fordi det er sat galt i System, fordi vi arbeide i en forkert Retning. En anden Gang, naar der er Tale om Jernbaner og Dampstibsforhold vilde jeg gjerne udtale mig noget tydeligere om, hvor stor en Hemsko det er for os, at vi ikke have en lettere og billigere Forbindelse med Verdensmarkedet. Jeg har her kun udtalt mig, fordi jeg er glad ved, at Lovforslaget er kommet frem og har givet Anledning til, at man kan tale Noget om Landbrugets Forhold, som jeg tror i det Hele ere temmelig uheldige. Der er talt saa meget om Alderdomsforsørgelses- og Sygekasser, og det er fra alle Sider omtalt, at der er noget Galt i Samsfundet, Noget, som vi skulle søge at afhjælpe; men selve Rilden være vi aldrig ved, man bliver ved at øse af Havet, men stoppe Rilden, det tænke vi ikke paa. Det kan nu ikke nytte at bedblive paa den Maade, saa bliver det aldrig bedre; men skal der gjøres Noget for at forhindre Sygdom, Fattigdom og Elendighed, saa tror jeg, at vi maa se at gjøre det ved at lade Indtægtskilderne flyde rigeligere og ikke blot ved paa kunstig Maade at beskytte Storindustrien og drage Folk fra det naturlige Erhverv til kunstige. Efter den sidste Folketælling se vi, at Befolkningen vinder næsten i hver eneste Landkommune, i hvert Tilfælde i de Kommuner, der ikke have en Jernbanestation, hvorimod Kjøbstæderne være betydelig. Strømmen gaar altsaa stadig væk i en forkert Retning. Hvis vor Fabriksvirksomhed var saaledes anlagt, at vi kunde udføre Fabrikationsgjenstande, saa var det en anden Sag; men da vor